

Tid Onsdagen den 16 december 2020 kl. 17.00 – 17.20
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justering Tisdagen den 22 december 2020, §§ 1-8, 13, 15-23

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Onsdagen den 16 december 2020, §§ 9-12, 14

Katarina Luhr

Felix Antman Debels

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Katarina Luhr (MP) ordföranden

Karin Lekberg (S) vice ordföranden

Torbjörn Erbe (M)

Fritz Lennaárd (M) §§ 1-14, 16-23

Amelie Langby (M)

Jonas Nilsson (M)

Christoffer Jönsson (L)

Gunnar Caperius (C)

Felix Antman Debels (S)

Jakob Sahlin (S)

Deniz Butros (V)

Rose-Marie Rooth (V)

Tjänstgörande ersättare:

Tapani Juntunen (SD) för Anton Clarholm (SD)

Torbjörn Ebérus (M) för Fritz Lennaárd (M) § 15

Ersättare:

Torbjörn Ebérus (M) §§ 1-14, 16-23

Maria Kihlström (M)

Felix Schartner Giertha (MP)

Maja Boström (C)

Sofia Tahko (KD) § 16-23

Heidi Lampinen (S)

Joel Tekle-Georgis (S)

Sinikka Suutari (S)

Maria Mustonen (V)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Anna Hadenius, Monika Gerdhem, Anders Kandelin, Maria Kjellman Wall, Gustaf Landahl, Rakel Nilsson, Daniel Persson, Emily Tjäder, Malin Tappefur samt borgarrådssekreteraren Cindy Falquet och personalföreträdaren Luis Lopez.

§ 16**Revidering av Program för hållbar stadsutveckling i
Norra Djurgårdsstaden**

Dnr 2020-5940

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt förvaltningarnas gemensamma förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner för egen del redovisningen och Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden och begär att kommunfullmäktige ger miljö- och hälsoskyddsnämnden, genom miljöförvaltningen, i uppdrag att genomföra Program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, miljöförvaltningen, Östermalms stadsdelsförvaltning, Stockholm Vatten och Avfall AB samt Stockholms Hamn ABs gemensamma tjänsteutlåtande.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Gunnar Caperius (C) och Tapani Juntunen (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Karin Lekberg m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att:
 - 1 Delvis godkänna kontorets förslag till beslut.
 - 2 Att använd energi (nettoenergi) mäts istället för köpt energi.
 - 3 Att staden ska driva att spårvägen förlängs från city till Norra Djurgårdsstaden och Ropsten.
 - 4 Att därutöver anföra följande:

Klimatsmart uppvärmning

En viktig del i klimatarbetet handlar om att bygga energieffektiva byggnader. I Norra Djurgårdsstaden är stadens ambition att vara ett nationellt och internationellt föredöme för hållbar stadsutveckling. Det görs genom att väva samman traditionella stadsbyggnadsfrågor och framtidsytande hållbarhetsambitioner. Vi menar att detta är en mycket bra ambition, men att den grönbå majoritetens praktiska politik leder till något annat i verkligheten. Norra Djurgårdsstaden

har inte en sund inriktning för varken klimatet eller resursanvändningen.

Anledningen är att staden idag styr bort från fjärrvärme och istället styr mot ökad elanvändningen för uppvärmning och minskad elproduktionen i kraftvärmesystemet.

Varför är fjärrvärmen viktig i klimatomställningen? Historiskt har omställningen av bebyggelsens uppvärmning har tack vare fjärrvärmesystemet varit banbrytande. Fjärrvärmen är dock mer än en historisk framgångssaga, den är banbrytande än idag. Stockholm Exergi minskade sina utsläpp med 300 000 ton koldioxid när de år 2016 öppnade det bioeldade kraftverket i Värtan. I år minskar utsläppen med ytterligare 300 000 ton när de stänger kolkraftverket. Till år 2030 är Stockholm Exergis ambition att inte bara vara klimatneutral utan även en kolsänka. Detta är möjligt tack vare den teknik de utvecklar för att fånga in och lagra koldioxidutsläpp från förbränning av biobränslen (BECCS). Så mycket som 800 000 ton koldioxid per år kan samlas in vid biokraftvärmeverket i Värtan, ett stenkast ifrån Norra Djurgårdsstaden. På sikt är potentialen 2 miljoner ton koldioxid per år när fler av Exergis kraftverk får tekniken, det är mer än samtliga utsläpp från staden idag.

Varför är elbaserad uppvärmning dåligt för klimatet? I Stockholm råder idag effekt- och nätkapacitetsbrist. Det innebär att Stockholms effektuttag redan är lika stort som den tillgängliga effekten och att det saknas utrymme för ökade effektuttag. Samtidigt krävs ett ökat effektuttag för klimatomställningen, eftersom vi behöver elektrifiera bilar, bussar, lastbilar och flyg samt elansluta fartyg. Många aktörer är därför överens om att den rådande effekt- och kapacitetsbristen är så pass allvarlig att den utgör ett hinder för att staden ska kunna nå sina klimatmål. För klimatomställningen har vi alltså inte råd att låta effektuttaget gå till uppvärmning där det finns bättre alternativ.

Varför styr de grönbå bort från klimatpositiv fjärrvärme och dess effektproduktion för att istället premiera elbaserad uppvärmning? Anledningen är att staden mäter köpt energi istället för faktiskt *använd* energi (nettoenergi).

Det innebär att lokalt producerad energi, inom byggnadens systemgränser, inte räknas som använd energi. Om till exempel eldrivna värmepumpar installeras i ett hus istället för att ansluta det till fjärrvärme innebär det med denna mätmetod att huset verkar dra mindre energi eftersom den köpta energin

minskar. I verkligheten är huset inte mer energieffektivt, exakt lika mycket energi används som om det hade varit anslutet till fjärrvärme, det är bara den köpta energin som har minskat. Siffrorna blir alltså missvisande.

Utöver att siffrorna blir missvisande så innebär mätmetoden alltså att viss energiproduktion främjas, och annan hindras. Att köpa klimatkompenserad fjärrvärme missgynnas jämfört med eldriven värmepump. Ett mer korrekt och neutralt sätt att mäta är därför att redovisa faktisk använd energi. På så sätt får vi både rättvisande siffror samt möjlighet att styra mot mer energieffektiva byggnader och minskade klimatutsläpp.

Att mäta köpt energi går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och ökar elanvändningen för uppvärmning och minskar elproduktionen i kraftvärmesystemet.

Resultatet av den förda politiken är att alltför bygggherrar i Norra Djurgårdsstaden tvingas välja bort att ansluta till den snart klimatpositiva fjärrvärmens ett stenkast bort och istället installerar eldrivna värmepumpar.

Varför den grönbå majoriteten driver att köpt energi ska mätas istället för använd energi är ett mysterium. Det är inte bra för klimatet, det ger inte rättvisande statistik och det går emot vad tunga organisationer förespråkar.

Spårväg till Norra Djurgårdsstaden

I programmet för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden finns generella skrivningar om kollektivtrafik. Det står att kollektivtrafiken ska utgöra en ryggrad i forandet av stadsdelens struktur och att kollektivtrafiken ska vara frekvent, kapacitetsstark och lättillgänglig. Kollektivtrafikens rum ska formas som en integrerad del av staden för att både stärka stadslivet och dra nytta av stadsmiljön. Samtidigt saknas en av de viktigaste kollektivtrafikfrågorna för området, nämligen spårtrafikutbyggnaden från city till Norra Djurgårdsstaden och Ropsten.

I mitten av september i år kom från Region Stockholm den tredje i raden av studier om den framtida kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden. Tre spårlösningar och två olika busslösningar presenteras men inga besked lämnades om varken finansiering eller bedömning av den praktiska genomförbarheten av de olika alternativen. Grundmaterialet i utredningarna är dock goda för att nu kunna ta beslut om hur området ska trafikförsörjas, utöver den tunnelbanekapacitet som redan finns i området.

Problemet är dock att Region Stockholm återigen inte avser att ta några beslut de närmaste åren om den ur kapacitetssynpunkt bästa lösningen med spårväg. Trafikregionrådet Kristoffer Tamsons (M) som tidigare hävdade att det är stadens fel att spårvägen blir försenad säger nu att ”det är spännande på längre sikt att spårvagn är den lösningen som ger bäst kapacitet. Men det förutsätter att fler står för notan.”

Således inga besked om varken finansiering eller tidplan. Staden måste få besked från regionen om vilka markbehov som finns för att genomföra antingen spår eller busstrafik i området. Att dessa besked inte kommer från den blågröna ledningen i regionen är upprörande. Stockholms stad arbetar just nu med att planera övriga etapper i Norra Djurgårdsstaden och en exploatering av mark för spårväg tar betydligt större ytor och områden i anspråk än vad busstrafik gör. Dessa brister på besked är uppseendeväckande och dessutom påstår trafikregionrådet att ”vi kommande år nu kan ha en grund för konstruktiva samtal om vägen framåt” (vår understrykning). Detta sista uttalande visar på en okunnighet hos Moderaterna i regionen om hur stadsplanering går till. Staden måste få besked om vilken lösning som är aktuell för att på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt kunna kollektivtrafikförsörja Norra Djurgårdsstaden. Istället skjuter de blågröna i regionen upp spårfrågan på obestämd framtid.

Det bästa ur kapacitetssynpunkt är att trafikförsörja med spår. Vi menar att avtal om detta måste slutas omgående. Det kan inte vänta i flera år till. Stockholms stad kan i mindre omfattning också medfinansiera projektet, men huvudparten måste Region Stockholm som trafikhuvudman ansvara för. Programmet för hållbar utveckling i Norra Djurgårdsstaden måste innehålla denna avgörande fråga för områdets kollektivtrafikförsörjning.

5 Deniz Butros m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att:

- 1 Förvaltningens förslag till beslut avslås.
- 2 Att förvaltningen får i uppdrag att återkomma med ett förslag som har:
 - a) En tydligare konkretisering av ambitionerna vad gäller social hållbarhet, eller i annat fall en förklaring till avsaknaden av konkreta sådana ambitioner och genomförandemål
 - b) En analys av den förväntade socio-ekonomiska och etniska diversiteten i den framtida befolkningssammansättningen i området givet existerande prisbild för bostäder i området
 - c) I det nya dokumentet återinfört tidigare delmål 1.2.1: ”Norra Djurgårdsstaden ska vara en plats för alla att bo och vistas i, oavsett kön, ålder, härkomst eller andra individuella förutsättningar”
 - d) Infört en precisering av hur delmålet om att en 50/50 fördelning mellan bostadsrätter och hyresrätter inom planområdet ska säkerställas.
- 3 Att därutöver anföra följande:

I inledningen av förslaget till uppdaterat hållbarhetsprogram för Norra Djurgårdsstaden står skrivet att Stockholms stad behöver arbeta för att ” motverka segregation och ojämlikhet” (s. 6). Vidare står att läsa att ” grunden för ett hållbart samhälle är en rättvis fördelning av resurser” samt att ”Även i Stockholm behöver mer göras för att minska ojämlikheten och segregationen, samt förbättra utsatta gruppers levnadsvillkor”.

I ljuset av dessa ställningstaganden framstår det som märkligt att programmet trots detta helt saknar ambitioner inom social hållbarhet. I den fortfarande gällande versionen av dokumentet ingår ett mål om att ”Norra Djurgårdsstaden ska vara en plats för alla att bo och vistas i, oavsett kön, ålder, härkomst eller andra individuella förutsättningar”. Detta mål har i det nya förslaget strukits.

Av detta skulle man kunna dra slutsatsen att majoriteten inte längre vill att Norra Djurgårdsstaden ska vara en plats för alla att bo och vistas i, oavsett kön, ålder, härkomst eller andra individuella förutsättningar. Mer sannolikt är dock att man från majoritetens sida inser att de konkreta val och prioriteringar man för närvarande gör i planeringen av stadsdelen inte kommer att befrämja integration, varför man istället helt sonika väljer att stryka målet.

Med utgångspunkt i den inriktning som den nuvarande majoriteten valt för det fortsatta utvecklingsarbetet i Norra Djurgårdsstaden framstår det sannolikt att stadsdelen kommer att bli en utpräglat välbeställd socioekonomisk enklav med mycket begränsad social blandning, som därmed på det stora hela kommer att bidra starkt negativt till den sociala integrationen i staden. Den kommer i praktiken bli ett socioekonomiskt segregerat område. Det skulle krävas helt andra prioriteringar och planeringsmetoder än de som för närvarande är i bruk för att råda bot på detta.

Utifrån ovanstående framstår det som magstarkt och på gränsen till hyckleri att föreslå att indikatorerna för uppnåendet av en ”Jämlig stad” (Mål 1.1) ska bestå av nöjdheten hos den mycket begränsade skara som kommer att ha råd att bosätta sig i området, samt denna privilegierade grupps möjlighet att välja mellan olika storlekar på lägenheter.

Det är positivt att det sedan tidigare formulerade målet om en 50/50 fördelning mellan bostadsrätter och hyresrätter inom programområdet föreslås kvarstå. Dock är den genomsnittliga hyresnivån i området för närvarande så hög att den utestänger en stor del av stadens befolkning. Det krävs därför ett målmedvetet arbete för att hitta sätt att hålla nere hyresnivåerna på de hyresbostäder som ska byggas i området, vilket är en ambition som helt saknas i dokumentet.

Projektet Norra Djurgårdsstadens arbete för ekologisk hållbarhet är på många sätt föredömligt. Vi är dock bekymrade för att lärdomarna och erfarenheterna från olika utvecklingsprojekt inom projektet inte tillämpas och implementeras i andra stadsbyggnadsprojekt. Som en följd till detta gagnar de innovativa lösningarna mest redan resursstarka grupper som har råd att bosätta sig i området.

Norra Djurgårdsstaden är en komplex stadsbyggnadsprojekt, och förutsättningen för att lyckas med målsättningarna är en aktiv samverkan över förvaltnings- och organisationsgränserna. Det är lika viktigt med uppföljning för att säkerställa att målen verkligen uppnås.

Ordföranden Katarina Luhr (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Gunnar Caperius (C) och Tapani Juntunen (SD).

Reservation

Vice ordföranden Karin Lekberg m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Deniz Butros m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Vid protokollet
Maria Kjellman Wall